

Litteratur

ÅKE THULSTRUP:

Svenska statsministrar

Ingen nu levande dansk har gjort så mycket för att i Danmark sprida kännedom om svenska förhållanden som fil dr Johannes Lehmann. Han har bl a skrivit en rad böcker om svenska kungar och politiker, och han verkade under ett kvartssekel som tidskriften »Ord och Bilds» redaktionella ombud, med syftet att göra denna till en kulturell föreningslänk mellan Danmark och Sverige. Bakom all denna aktivitet i skandinavisk anda ligger, som Lehmann bekänner i förordet till det nu fullbordade verket »Svenske statsministre» (2 vol. Nyt nordisk forlag. Köpenhamn 1971—72) »en aldrig stilnet kärlighet til Sverige».

De två volymerna om Sveriges statsministrar från Louis De Geer till och med Per Albin Hansson får väl betraktas som det mest imponerande uttrycket för Lehmanns Sverige-intresse. Det är faktiskt mycket ovanligt att ett lands samtliga regeringsledare under 70 år (1876—1946) behandlas med så stor sakkunskap av en utlänning.

Syftet med »Svenske statsministre» är, enligt vad författaren i förordet meddelar, att bland hans landsmän väcka intresse för Sveriges nyare historia. Såvitt jag kan förstå är verket väl ägnat att nå detta mål. Bortsett från att det är synnerligen väl skrivet angriper det de politiska och sociala problemen så att säga från den personliga sidan, dvs genom att ingående karakterisera dramats ledande personligheter. Och det sättet att skriva historia brukar ju mer än något annat stimulera samtidens intresse för det förgångna.

Härmed vill jag alls inte ha sagt, att Lehmanns senaste opus inte har någonting att ge oss svenskar. Det historiska förlopp som detta i stora drag tecknar är naturligtvis känt för alla

någorlunda bildade svenskar, men våra statsministrars personligheter vet vi nog i allmänhet inte så mycket om — bortsett från Per Albin Hansson, Arvid Lindman och Karl Staaff, som ju ofta omtalas i litteraturen och pressen och som de äldre av oss har personliga minnen av.

Lehmanns karakteriseringskonst är mycket högtstående. Jag tänker t ex på de förträffligt nyanserade porträtten av Louis De Geer, Arvid Posse och Robert Themptander. När vi kommer in på 1900-talet vidgar sig klyftan mellan »vänstermän» och »högermän»; Lehmann föredrar måhända de förra. Men detta hindrar inte denne rättvise bedömare att säga utsökt vänliga och jag tror helt välförtjänta saker om t ex Arvid Lindman och Ernst Trygger.

Johannes Lehmann erkänner på flera ställen sin tacksamhet till författaren Sven Swensson, dels för de råd denne har givit honom, dels för de synpunkter han anför i sitt verk »Från Louis De Geer till Per Albin. De svenska statsministrarna». Detta verk, som utkom för tjugosju år sedan, är alltså parallellt till Lehmanns. Dennes betydligt voluminösare framställning är dock disponerad på ett annat sätt; framförallt finner vi hos Sven Swensson endast ganska bleka motsvarigheter till de utarbetade personporträtt som är det Lehmann'ska verkets prydning.

Till sist bör väl sägas, att »Svenske statsministre» innehåller åtskilliga smärre felaktigheter, som visserligen inte nämnvärt sänker verkets värde men tyvärr nog minskar dess användbarhet t ex som kursbok vid universiteten. Till en eventuell ny upplaga skulle dessa småfel lätt kunna arbetas bort.